

ΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Κοινοπραξία Έργου 'DIGITEAL' – Σεπτέμβριος 2022

Αφηρημένη

Τα αποτελέσματα του έργου σχετικά με την διαχείριση της διαδικτυακής τάξης αναπτύχθηκαν σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα ανακοίνωση αντανακλά μόνο τις απόψεις του συγγραφέα και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Αριθμός υποβολής: 2020-1-UK01-KA226-SCH-094429

Με συγχρηματοδότηση από το πρόγραμμα «Erasmus+» της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περιεχόμενα	1
1. Υπόβαθρο.....	2
2. Γενική περιγραφή των συμμετεχόντων.....	2
3. Διαπιστώσεις και Βέλτιστες Πρακτικές.....	4
3.1 Κίνδυνοι και οφέλη της διαδικτυακής μάθησης για τους μαθητές.....	4
3.2 Η Netiquette στο Διαδικτυακό Περιβάλλον Μάθησης.....	8
3.3 Ενίσχυση της δέσμευσης και των κινήτρων των μαθητών κατά την διάρκεια της Διαδικτυακής Διδασκαλίας	10
3.4 Διαχείριση μαθητών με Ειδικές Ανάγκες κατά την διάρκεια της Διαδικτυακής Μάθησης.....	14
3.5 Ζητήματα προστασίας Προσωπικών Δεδομένων και Απορρήτου κατά την διαδικτυακή μάθηση	17
4. Συστάσεις για τη σχολική διοίκηση και τους φορείς χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής	19

1. ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές δημιουργήθηκαν για να καλύψουν πέντε θέματα διαχείρισης της τάξης, τα οποία προσδιορίστηκαν στην πρώτη φάση του έργου DigiTeaL μέσω ερευνών, ομάδων εστίασης και συνεντεύξεων με εκπαιδευτικούς, οι οποίες οδήγησαν στη δημιουργία του [πλασίου DigiTeaL](#).

Τα [εθνικά και συγκριτικά αποτελέσματα](#) της συλλογής δεδομένων της Φάσης 1 είναι διαθέσιμα για ανάγνωση στο διαδίκτυο.

Στη Φάση 2, απευθυνθήκαμε εκ νέου σε εκπαιδευτικούς για να ζητήσουμε περισσότερες πληροφορίες συγκεκριμένα για τα πέντε θέματα διαχείρισης τάξης. Οι συστάσεις και οι βέλτιστες πρακτικές που προέκυψαν από αυτές τις συζητήσεις παρουσιάζονται παρακάτω.

2. ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

Συνεντεύξεις και ομάδες εστίασης πραγματοποιήθηκαν σε όλες τις χώρες εταίρους. Ανάλογα με το τι ήταν πιο βολικό για τους συμμετέχοντες, διεξήχθησαν είτε αυτοπροσώπως, είτε τηλεφωνικά, είτε μέσω συστημάτων ηλεκτρονικών συναντήσεων όπως το Zoom ή το Microsoft Teams.

Κύπρο

Στην Κύπρο συμμετείχαν 5 εκπαιδευτικοί - 2 με εμπειρία στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, 2 στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ένας με εμπειρία και στα δύο επίπεδα. Όλοι είχαν διαφορετικό εκπαιδευτικό υπόβαθρο, διδάσκοντας ΤΠΕ, STEAM, Βιολογία, Αγγλικά και Μαθηματικά.

Γερμανία

Στη Γερμανία, συμμετείχαν 4 εκπαιδευτικοί και επαγγελματίες στον τομέα της εκπαίδευσης με εμπειρία στη διδασκαλία διαδικτυακών τάξεων. Οι συμμετέχοντες ήταν: δύο καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (λύκειο) (μαθήματα: ισπανικά, γαλλικά, γερμανικά, μουσική), ένας καθηγητής από επαγγελματικό κολέγιο (μαθήματα: αγγλικά, υγεία) και ένας καθηγητής κολεγίου (τομέας: κοινωνική εργασία και ηθική).

Ελλάδα

Στην Ελλάδα συμμετείχαν 5 εκπαιδευτικοί: 3 ήταν εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και 2 ήταν εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ήταν γενικής παιδείας, ενώ οι εκπαιδευτικοί της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δίδασκαν λογοτεχνία και φυσική.

Ρουμανία

Στη Ρουμανία, συμμετείχαν 9 σχολικοί σύμβουλοι και εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ο καθένας από αυτούς διδάσκει ένα ευρύ φάσμα μαθημάτων. Είναι ειδικοί στην εκπαίδευση, σχεδιάζουν και εκτελούν ατομικές ή ομαδικές δραστηριότητες εκπαιδευτικής συμβουλευτικής, στόχος των οποίων είναι η προσαρμογή των μαθητών σε προβλήματα που αφορούν ειδικά το σχολικό περιβάλλον, καθώς και η διδασκαλία της σταδιοδρομίας, της αγωγής υγείας, της προσωπικής ανάπτυξης, της κοινωνικής και πολιτικής αγωγής. Όλοι οι συμμετέχοντες είχαν προηγούμενη εμπειρία με μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην γενική εκπαίδευση.

Ηνωμένο Βασίλειο

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, συμμετείχαν 6 εκπαιδευτικοί, 1 από το πρωτοβάθμια εκπαίδευση, 3 από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και 2 από κολλέγια (για μαθητές ηλικίας 16-18 ετών). Οι 6 συμμετέχοντες εργάζονταν στην γενική εκπαίδευση (με ορισμένους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες) και 1 στην εκπαίδευση μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Ο δάσκαλος του δημοτικού σχολείου ήταν γενικής εκπαίδευσης. Οι εκπαιδευτικοί της δευτεροβάθμιας δίδασκαν μουσική, μαθηματικά και θεατρική αγωγή. Οι καθηγητές του κολεγίου δίδασκαν φυσική αγωγή (ΠΕ) και οικονομικά.

3. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

3.1 Κίνδυνοι και οφέλη της διαδικτυακής μάθησης για τους μαθητές

Βέλτιστες Πρακτικές:

- Αναζητήστε τρόπους διαχείρισης των εμποδίων, όπως για παράδειγμα η κακή σύνδεση στο διαδίκτυο ή η έλλειψη εξοπλισμού.
- Τα εργαλεία που προωθούν τη διαδραστικότητα είναι ζωτικής σημασίας για τη διαδικτυακή διδασκαλία.
- Εκμεταλλευτείτε τη διαδικτυακή διδασκαλία για να προσαρμόξετε στους διαφορετικούς ρυθμούς των μαθητών (π.χ. οδηγίες μέσω βίντεο τις οποίες οι μαθητές μπορούν να παρακολουθήσουν όσες φορές χρειάζονται).
- Μεταφέρετε διαδικτυακές δραστηριότητες που λειτούργησαν καλά στη δια ζώσης διδασκαλία (π.χ. κουίζ).
- Δοκιμάστε να ζητήσετε από τους μαθητές να απενεργοποιήσουν τις κάμερες ή να αποσυνδέσουν πρόσθετες συσκευές από το οικιακό διαδίκτυο, εάν υπάρχουν προβλήματα σύνδεσης κατά τη διάρκεια ενός μαθήματος.
- Εξετάστε αν υπάρχουν ευκαιρίες να κινηθούν οι μαθητές στο φυσικό τους περιβάλλον αντί να κάθονται και να κοιτάζουν την οθόνη καθ' όλη τη διάρκεια της διδασκαλίας. Μπορούν να σηκωθούν και να βρουν ένα σχετικό αντικείμενο στο σπίτι, για παράδειγμα;
- Ίσως μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα δεδομένα του τηλεφώνου για να ενισχύσετε τη σύνδεση διαδικτύου στο φορητό σας υπολογιστή.

Οι εκπαιδευτικοί αναγνώρισαν τα συνολικά οφέλη της διαδικτυακής διδασκαλίας, τα οποία δεν αφορούν μόνο τη διάρκεια της πανδημίας. Ενδεικτικά, οι πρακτικές διαδικτυακής διδασκαλίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν με μαθητές που δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν μαθήματα δια ζώσης λόγω αναπηρίας, ασθένειας ή διαβίωσης σε απομακρυσμένες/μη προσβάσιμες περιοχές (όπως νησιά). Μια τέτοια αξιοποίηση θα προωθούσε την ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση.

Οι εκπαιδευτικοί στη Γερμανία, την Ελλάδα και τη Ρουμανία παρατήρησαν ότι ορισμένοι μαθητές έχασαν το ενδιαφέρον ή τα κίνητρα τους. Οι Γερμανοί εκπαιδευτικοί διαπίστωσαν ότι αυτό αφορούσε ιδιαίτερα τους μαθητές που επωφελούνται από την επικοινωνία που έχουν με τους συμμαθητές τους και μαθαίνουν πιο εύκολα με αυτόν τον τρόπο. Το να πρέπει να μελετούν στο σπίτι μπροστά στον υπολογιστή τους έμοιαζε πολύ βαρετό για αυτούς και έχασαν το κίνητρο για μάθηση. Οι Έλληνες καθηγητές διαπίστωσαν επίσης ένα επικοινωνιακό κενό, λόγω του ότι δεν μπορούσαν να παρατηρήσουν τις αντιδράσεις και τα συναισθήματα των μαθητών, γεγονός που δυσκόλευε τη διαχείριση τους στην ηλεκτρονική τάξη. Ως εκ τούτου, θεωρείται σημαντικό να χρησιμοποιούνται εργαλεία που προωθούν τη διαδραστικότητα. Παραδείγματα περιλαμβάνουν τη χρήση λύσεων λογισμικού, όπως οι αίθουσες συνεδριάσεων, για την ενθάρρυνση δραστηριοτήτων ή συζητήσεων σε μικρές ομάδες. Για τα μικρότερα παιδιά, το περιβάλλον του σπιτιού τους θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την επέκταση του φυσικού χώρου της τάξης. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να τους ζητηθεί να σηκωθούν από το γραφείο τους και να βρουν ένα συγκεκριμένο αντικείμενο στο σπίτι ή να μετρήσουν τον αριθμό ενός συγκεκριμένου αντικειμένου, όπως οι καρτέκλες.

Για τα μαθήματα που βασίζονται στις επιδόσεις, η διαδικτυακή διδασκαλία μπορεί να αποδειχθεί δύσκολη. Ήταν αδύνατο να διορθωθούν οι μαθητές αν έκαναν κάποια κίνηση λανθασμένα, όταν οι καθηγητές τους έβλεπαν μόνο μέσα από μικρά κουτάκια στην οθόνη. Για πιο σωματικού χαρακτήρα μαθήματα, οι καθηγητές του Ηνωμένου Βασιλείου παρατήρησαν ότι οι μαθητές μερικές φορές παρακολουθούσαν ένα μάθημα ενώ βρίσκονταν στο αυτοκίνητο ή με άλλο τρόπο δεν ήταν σε θέση να συμμετάσχουν σωματικά, χάνοντας έτσι κάποια από τα οφέλη του μαθήματος. Αυτό είχε αντίκτυπο στη μελλοντική πρόσληψη. Για παράδειγμα, για το πρώτο έτος μετά τον lockdown, λιγότεροι μαθητές επέλεξαν το θέατρο ως επιλογή GCSE ή A-level (για τις εξετάσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο στην ηλικία των 16 και 18 ετών). Ωστόσο, η επίδραση αυτή ήταν αναστρέψιμη εάν τα σχολεία προωθούσαν πραγματικά και επένδυαν σε αυτά τα μαθήματα.

Ως μειονέκτημα της διαδικτυακής διδασκαλίας, οι περισσότεροι Έλληνες εκπαιδευτικοί ανέφεραν τη δυσκολία στην κοινωνικοποίηση των παιδιών. Ένας δάσκαλος από το Ηνωμένο Βασίλειο διαπίστωσε ότι οι μαθητές του θεάτρου έγιναν πιο εσωστρεφείς και έχασαν την αυτοπεποίθησή τους. Οι Ρουμάνοι εκπαιδευτικοί παρατήρησαν ότι, αν και ο σωματικός εκφοβισμός σταμάτησε, υπήρξε αύξηση του διαδικτυακού εκφοβισμού. Η αυξημένη εξάρτηση από την οθόνη αποτέλεσε επίσης πηγή ανησυχίας. Ωστόσο, οι Γερμανοί εκπαιδευτικοί θεώρησαν ότι πολλοί μαθητές επωφελήθηκαν από την έλλειψη φυσικών ενοχλήσεων από συμμαθητές ή το σχολικό περιβάλλον κατά τη διάρκεια των ζωντανών μαθημάτων. Αισθάνονταν πιο ασφαλείς και ήρεμοι στο σπίτι και μπορούσαν ευκολότερα να συγκεντρωθούν στις εργασίες που τους δίνονταν και να απορροφήσουν τα μαθησιακά δεδομένα.

Οι μαθητές στην Κύπρο βρήκαν ορισμένες δραστηριότητες, όπως τα διαδικτυακά κουίζ, ελκυστικές και ενδιαφέρουσες και θα ήθελαν να τις συνεχίσουν να τις χρησιμοποιούν και κατά τη διάρκεια των δια ζώσης μαθημάτων. Οι εκπαιδευτικοί του Ηνωμένου Βασιλείου συμφώνησαν ότι ορισμένα στοιχεία της διαδικτυακής διδασκαλίας θα πρέπει να μεταφερθούν στην τάξη. Η ανατροφοδότηση ήταν μερικές φορές ελλιπής ή ακανόνιστη κατά τη διάρκεια των διαδικτυακών μαθημάτων, οπότε στοιχεία όπως τα διαδικτυακά κουίζ θα μπορούσαν επίσης να βοηθήσουν σε αυτό.

Οι Γερμανοί καθηγητές σημείωσαν ότι οι κίνδυνοι και τα οφέλη της διαδικτυακής μάθησης διαφέρουν από μαθητή σε μαθητή ανάλογα με τις ατομικές μαθησιακές τους ανάγκες. Είναι σημαντικό να ανταποκρίνονται σε αυτές τις διαφορετικές ανάγκες και καταστάσεις παρέχοντας μια ποικιλία μεθόδων και στρατηγικών μάθησης.

3.2 Η Netiquette στο Διαδικτυακό Περιβάλλον Μάθησης

Βέλτιστες Πρακτικές:

- Δημιουργήστε μια πολιτική "netiquette" και μοιραστείτε την με τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές και τους γονείς.
- Εμπλέξτε τους μαθητές στη δημιουργία της πολιτικής σας.
- Μαζί με τους συναδέλφους σας, συγκεντρώστε πληροφορίες σχετικά με τα συνήθη προβλήματα που αφορούν τα εργαλεία που χρησιμοποιείτε.

Στην Κύπρο και το Ηνωμένο Βασίλειο, οι συμμετέχοντες υποστήριξαν ότι η "netiquette" δεν αποτελούσε πραγματικά θέμα για τους μαθητές, καθώς οι ίδιοι κανόνες που είχαν στην τάξη ίσχυαν και στην ηλεκτρονική εκπαίδευση. Η επιλογή "σήκωσε το χέρι" ήταν πολύ καλή (αν και στην αρχή δεν ήταν διαθέσιμη σε όλα τα εργαλεία τηλεδιάσκεψης). Οι Έλληνες εκπαιδευτικοί, αντίθετα, (και ένας εκπαιδευτικός από το Ηνωμένο Βασίλειο) θεώρησαν ότι θα ήταν καλό να υπάρχει εκπαίδευση σχετικά με τη διαδικτυακή δεοντολογία τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους μαθητές, καθώς και πληροφορίες σχετικά με τις προσδοκίες που θα μοιράζονταν με τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές και τους γονείς.

Οι Γερμανοί καθηγητές θεώρησαν ότι η συμμετοχή των μαθητών στην ενεργή δημιουργία της netiquette για τις διαδικτυακές τάξεις τους ήταν ένας καλός τρόπος επίλυσης ή πρόληψης τυχόν προβλημάτων στις αλληλεπιδράσεις τους. Μπροστά σε αυτή τη νέα πραγματικότητα, ήταν πολύ σημαντικό να δοθεί ο χρόνος και η ευκαιρία να συζητηθούν θέματα όπως η επικοινωνία, οι κανόνες και τα θέματα στην κοινότητα της τάξης.

Οι Έλληνες και οι Ρουμάνοι εκπαιδευτικοί εντόπισαν κάποιες προβληματικές συμπεριφορές των μαθητών στην αρχή των μαθημάτων. Για παράδειγμα, το γεγονός ότι οι μαθητές έκρυβαν τα πραγματικά τους ονόματα και ήταν αγενείς κατά τη διάρκεια του μαθήματος, ή την αύξηση της αντιγραφής και ακόμη και του διαδικτυακού εκφοβισμού μεταξύ των μαθητών, καθώς οι εκπαιδευτικοί δεν ήταν σε θέση να δουν και να ελέγξουν ορισμένες συμπεριφορές. Οι Γερμανοί καθηγητές εντόπισαν επίσης φαινόμενα διαδικτυακού εκφοβισμού μέσω ιδιωτικών συνομιλιών και οι καθηγητές του Ηνωμένου Βασιλείου διαπίστωσαν ένα παρόμοιο πρόβλημα, όπου κατά τη διάρκεια του μαθήματος οι μαθητές χρησιμοποιούσαν ένα διαφορετικό σύστημα για να διαπληκτίζονται διαδικτυακά.

3.3 Ενίσχυση της δέσμευσης και των κινήτρων των μαθητών κατά την διάρκεια της Διαδικτυακής Διδασκαλίας

Βέλτιστες Πρακτικές:

- Συμπεριλάβετε συχνά διαλείμματα.
- Αφιερώστε λιγότερο χρόνο στη διδασκαλία και περισσότερο χρόνο σε φυσικές δραστηριότητες, ομαδικές δραστηριότητες και συζητήσεις.
- Καθορίστε με σαφήνεια τους μαθησιακούς στόχους στην αρχή των διαδικτυακών συνεδριών.
- Χρησιμοποιήστε βίντεο και μελέτες περιπτώσεων για να κάνετε τα πράγματα πιο ελκυστικά και ενδιαφέροντα.
- Ζητήστε από τους μαθητές να έχουν ανοιχτές κάμερες ώστε να μπορείτε να παρακολουθείτε τη συμμετοχή τους (όπου αυτό επιτρέπεται από τη σχολική και εθνική πολιτική προστασίας προσωπικών δεδομένων).
- Χρησιμοποιήστε δραστηριότητες γνωριμίας/επανασύνδεσης αν η συμμετοχή αρχίσει να μειώνεται κατά τη διάρκεια μιας συνεδρίας.
- Εκπαιδεύστε τους μαθητές στην επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, αν δεν έχουν ήδη συνηθίσει.
- Εξετάστε αν οι διαδικτυακές μέθοδοι μπορούν να μεταφερθούν στις δια ζώσης συναντήσεις για να ενθαρρύνετε τη συμμετοχή συνεσταλμένων ή ήσυχων μαθητών- θα μπορούσαν να επικοινωνούν γραπτά αντί προφορικά;
- Διατηρήστε τηλεφωνική επαφή με τους μαθητές εκτός μαθημάτων (π.χ. κάθε μαθητής λαμβάνει ένα τηλεφώνημα ελέγχου από τον καθηγητή του κάθε εβδομάδα).
- Καθορίστε δραστηριότητες για να ενθαρρύνετε την εμπλοκή ειδικά για την πρώτη πρωινή συνεδρία.
- Να ενημερώνετε τους γονείς και να επικοινωνείτε απευθείας μαζί τους για θέματα εμπλοκής και συμμετοχής των μαθητών.
- Εξετάστε αν μπορεί να χρησιμοποιηθεί κάποια κατά πρόσωπο διδασκαλία για συγκεκριμένους μαθητές με προβληματική συμμετοχή ή εμπλοκή.

Στην Ελλάδα, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι η διαδραστικότητα του μαθήματος είναι το κλειδί για την κινητοποίηση των μαθητών και την επιτυχία του μαθήματος. Μερικές φορές φοβόντουσαν την έλλειψη συμμετοχής των μαθητών και προσπαθούσαν να "μεταφέρουν" τα κίνητρα που χρησιμοποιούν στη δια ζώσης διδασκαλία. Για παράδειγμα, να δώσουν ως άσκηση ένα διαδικτυακό παιχνίδι γνωριμίας/σύνδεσης.

Οι λύσεις που προσπαθούσαν να δώσουν οι εκπαιδευτικοί προέκυπταν μέσω της δικής τους έρευνας και μέσω της επικοινωνίας με τους συναδέλφους τους, αλλά θα ήθελαν να έχουν καλύτερη πληροφόρηση σχετικά με το θέμα αυτό. Το παραπάνω συμμερίστηκαν και οι Ρουμάνοι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι δήλωσαν ότι αρχικά δεν υπήρχαν τυποποιημένα μέτρα σε κρατικό επίπεδο για να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς να ανακαλύψουν και να μάθουν νέες τεχνικές προσέλευσης της συμμετοχής και αύξησης των κινήτρων των μαθητών κατά τη διάρκεια των διαδικτυακών μαθημάτων.

Οι δράσεις που πραγματοποιήθηκαν σε εθνικό επίπεδο ήταν χρήσιμες, όπως οι επιμορφώσεις της "Save the Children" στο πρόγραμμα "Net Hour" ("Ora de net") ή άλλα διαδικτυακά μαθήματα που προσφέρονται δωρεάν στους εκπαιδευτικούς. Ωστόσο, οι περισσότεροι έπρεπε να μάθουν μόνοι τους να χρησιμοποιούν διάφορες εφαρμογές και προγράμματα που θα βοηθούσαν στην προσαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας στη διαδικτυακή μάθηση. Συνήθως χρησιμοποιούσαν διαδικτυακούς πίνακες, κουίζ, συμμετοχικές εφαρμογές, παρουσιάσεις PowerPoint και ταινίες. Οι Γερμανοί εκπαιδευτικοί διαπίστωσαν επίσης ότι μερικές φορές οι μαθητές τους τους δίδασκαν νέα ψηφιακά κόλπα που μπορούσαν να εφαρμοστούν κατά τη διάρκεια των μαθημάτων.

Με υπομονή και χρόνο, η "νέα πραγματικότητα" αφομοιώθηκε και πολλοί μαθητές συνειδητοποίησαν ότι ήταν πιο διασκεδαστικό να συμμετέχουν ενεργά στα διαδικτυακά μαθήματα παρά να μην συμμετέχουν. Για ορισμένους μαθητές, νέες μορφές συμμετοχής ήταν δυνατές. Για παράδειγμα, οι ντροπαλοί μαθητές που δεν ήθελαν να μιλήσουν δυνατά στην τάξη, μπορούσαν τώρα να συμμετέχουν γράφοντας σχόλια και απαντήσεις στο chat.

Η κύρια πρόκληση ήταν να πειστούν τα παιδιά να κρατήσουν την κάμερα ανοιχτή, ώστε να διατηρηθεί η άμεση επαφή μαζί τους. Δεν υπήρχαν επίσημοι κανόνες γι' αυτό, παρά μόνο μια σύσταση του ρουμανικού Υπουργείου Παιδείας, οπότε οι εκπαιδευτικοί δεν μπορούσαν να επιμείνουν. Οι Γερμανοί δάσκαλοι το βρήκαν επίσης δύσκολο, με έναν να σχολιάζει: "Το να μιλάς σε ένα κενό από μαύρες οθόνες ήταν ένα φρικτό συναίσθημα".

Οι εκπαιδευτικοί από το Ηνωμένο Βασίλειο διαπίστωσαν ότι τα κίνητρα και η δέσμευση των μαθητών επηρεάζονταν από τα δικά τους χαρακτηριστικά, την έλλειψη περιβάλλοντος τάξης και την έλλειψη τεχνικών δεξιοτήτων και εξοπλισμού. Οι μαθητές χαμηλής επίδοσης έτειναν να δυσκολεύονται περισσότερο με την εμπλοκή και τα κίνητρα σε σχέση με τους μαθητές υψηλότερης επίδοσης, οι οποίοι έτειναν παράλληλα να έχουν μεγαλύτερη γονική υποστήριξη και εμπλοκή. Οι Γερμανοί εκπαιδευτικοί διαπίστωσαν ομοίως ότι φάνηκε πολύ δυσκολότερο να κινητοποιήσουν τους μαθητές τους όταν δεν ήταν φυσικά παρόντες στην τάξη. Οι μαθητές έπρεπε να μαθαίνουν και να αναλαμβάνουν την ευθύνη να πραγματοποιούν την μάθηση αυτόνομα, να δημιουργούν τον δικό τους χώρο μάθησης και να συμμετέχουν ενεργά στις διαδικτυακές τάξεις.

Το γεγονός ότι μπορεί να μην υπήρχε προσωπικός χώρος για να μελετήσουν οι μαθητές στο σπίτι μπορούσε να επηρεάσει την κινητοποίησή τους. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα αδέλφια ακούγονταν να τρέχουν στο παρασκήνιο. Οι χαμηλές τεχνικές δεξιότητες και η έλλειψη τεχνικού εξοπλισμού θα μπορούσαν επίσης να αποτελέσουν πρόβλημα, αν και αυτά θα μπορούσαν να περιοριστούν με τη χορήγηση φορητών υπολογιστών στους μαθητές και με την εκπαίδευσή τους στην ηλεκτρονική επικοινωνία, όπως η αποστολή ηλεκτρονικών μηνυμάτων. Στις περιπτώσεις που οι μαθητές είχαν πρόσβαση στα μαθήματα μόνο μέσω τηλεφώνου, δημιουργούνταν προβλήματα κατά την εναλλαγή μεταξύ πολλαπλών εφαρμογών, π.χ. όταν χρησιμοποιούσαν το OneNote, το Teams και το YouTube κατά τη διάρκεια του ίδιου μαθήματος. Οι εκπαιδευτικοί σημείωσαν ότι η διανομή φορητών υπολογιστών ήταν δυνατή χάρη στις κρατικές επιχορηγήσεις.

Οι μαθητές με ειδικές ανάγκες θα μπορούσαν να αισθανθούν ότι η διαδικτυακή μάθηση οδηγεί σε μεγαλύτερη απόσπαση της προσοχής τους, αν είχαν συνηθίσει να έχουν ατομική υποστήριξη στην τάξη. Η χρήση βοηθών διδασκαλίας για να παρέχουν σε αυτούς τους μαθητές υποδείξεις ώστε να επαναφέρουν την προσοχή τους στο μάθημα θα μπορούσε να βοηθήσει σε αυτό. Ήταν επίσης σημαντικό να γίνουν οι συνεδρίες διασκεδαστικές, με σύντομες οδηγίες και πολλές παρουσιάσεις.

Οι καθηγητές του Ηνωμένου Βασιλείου παρατήρησαν επίσης ένα πρόβλημα με το χρονοδιάγραμμα, καθώς ορισμένοι μαθητές δυσκολεύονταν να παρακολουθήσουν τα διαδικτυακά μαθήματα νωρίς το πρωί και ζητούσαν να ξεκινούν αργότερα από το σχολείο. Κάτι τέτοιο δεν ήταν δυνατό να γίνει σε κανένα από τα σχολεία που συμμετείχαν στο έργο, αλλά θα μπορούσε να εξεταστεί ως επιλογή για τα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς τα οποία θα θεωρούσαν βολική αυτή την ευελιξία.

Για έναν εκπαιδευτικό του Ηνωμένου Βασιλείου, το κίνητρο ήταν η διατήρηση της κοινότητας ενωμένης, κάτι που απαιτούσε μεγάλη ομαδική προσπάθεια.

"Κάθε μαθητής δεχόταν εβδομαδιαίως ένα τηλεφώνημα από τον υπεύθυνο καθηγητή του στη διάρκεια του πρώτου lockdown. Όταν φτάσαμε στο δεύτερο lockdown, γινόταν εγγραφή κάθε πρωί και υπήρχαν δραστηριότητες ειδικά σχεδιασμένες για την έναρξη των μαθημάτων ώστε να επικοινωνήσουμε με τους μαθητές και να εμπλακούμε μαζί τους. Όποιος μαθητής δεν εμφανιζόταν λάμβανε ένα τηλεφώνημα τόσο ο ίδιος όσο και οι γονείς του".

Ως τελευταίο μέσο, όταν οι εκπαιδευτικοί από το Ηνωμένο Βασίλειο ανησυχούσαν ιδιαίτερα για τη δέσμευση ενός μαθητή, καλούσαν τον μαθητή στο σχολείο, σε ελεγχόμενο περιβάλλον, και πραγματοποιούσαν διδασκαλία πρόσωπο με πρόσωπο. Φυσικά, αυτό το ενδεχόμενο εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών κατευθυντήριων γραμμών που σχετίζονται με τα lockdown και την κοινωνική απομόνωση, τη διαθεσιμότητα μεταφοράς του μαθητή, τη διαθεσιμότητα του καθηγητή (εάν ήδη διδάσκει ένα πλήρες πρόγραμμα ηλεκτρονικών μαθημάτων) και την υγεία/ευπάθεια όλων των εμπλεκόμενων.

Η προσωπική επαφή με τους μαθητές, η οποία αποκτήθηκε από τη διαζώσης διδασκαλία πριν από τα lockdowns, αναφέρθηκε ως σημαντικός παράγοντας παρακίνησης- επέτρεψε στους εκπαιδευτικούς να ανταποκριθούν περισσότερο στις ατομικές ανάγκες του κάθε μαθητή. Οι εκπαιδευτικοί θεώρησαν ότι αυτό θα ήταν πιο δύσκολο με μαθητές στους οποίους η διδασκαλία γινόταν μόνο μέσω διαδικτύου χωρίς προσωπική αλληλεπίδραση.

3.4 Διαχείριση μαθητών με Ειδικές Ανάγκες κατά την διάρκεια της Διαδικτυακής Μάθησης

Βέλτιστες Πρακτικές:

- Παρέχετε οδηγίες σε περισσότερες από μία μορφές, ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών.
- Παρέχετε οδηγίες σε βίντεο ή demo τα οποία οι μαθητές μπορούν να παρακολουθούν και να ξαναδούν με το δικό τους ρυθμό.
- Χρησιμοποιήστε τα ονόματα των μαθητών για να εξατομικεύσετε την επικοινωνία και να δώσετε θετική ανατροφοδότηση.
- Χρησιμοποιήστε βοηθούς διδασκαλίας κατά τη διάρκεια της διαδικτυακής μάθησης για να παρέχετε επιπλέον υποστήριξη.
- Χρησιμοποιήστε δωμάτια συνομιλίας σε διαδικτυακά εργαλεία, όπως Teams, WebEx, για να παρέχετε προσωπική υποστήριξη κατά τη διάρκεια του μαθήματος, όπως απαιτείται.
- Μην πιέζετε τους μαθητές να μιλήσουν κατά τη διάρκεια των διαδικτυακών μαθημάτων, αφήστε τους να χρησιμοποιήσουν το chat αν το προτιμούν.
- Δώστε προτεραιότητα στη σύνδεση των μαθητών με το προσωπικό του σχολείου. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω ειδικών μεντόρων ή βοηθών διδασκαλίας, επιπλέον διαδικτυακών ή τηλεφωνικών συναντήσεων ή διασκεδαστικών δραστηριοτήτων (παιχνίδια/ιστορίες) αντί για διδακτικές δραστηριότητες.
- Εάν οι μαθητές παρουσιάζουν περισσότερο σύνθετες ανάγκες, προσκαλέστε τους στο σχολείο για να τους δώσετε τη δυνατότητα να έχουν πρόσβαση στις διαδικτυακές τάξεις με την παρουσία ενός ενήλικα στην αίθουσα ο οποίος μπορεί να τους υποστηρίξει.
- Αποστείλετε έντυπο υλικό στους μαθητές, εάν δυσκολεύονται να χρησιμοποιήσουν τις διαδικτυακές εκδόσεις.

Σε όλες τις χώρες-εταίρους, οι εκπαιδευτικοί βίωσαν κυρίως θετικά την εμπειρία της προετοιμασίας συμπεριληπτικών διαδικτυακών μαθημάτων για μαθητές με ειδικές ανάγκες. Οι εκπαιδευτικοί στην Κύπρο ανέφεραν ότι οι μαθητές με ειδικές ανάγκες ήταν πιο άνετοι στο να συμμετέχουν μέσω της συνομιλίας και να γράφουν τα σχόλιά τους κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων καταιγισμού ιδεών. Στην Ελλάδα, οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι οι μαθητές με ειδικές ανάγκες αισθάνονταν πιο ασφαλείς και περισσότερο επιτυχημένοι κατά τη διάρκεια της διαδικτυακής διδασκαλίας, επειδή τους πείραζαν λιγότερο και είχαν περισσότερο χρόνο να επεξεργαστούν τις ερωτήσεις των εκπαιδευτικών τους και τις νέες πληροφορίες. Ανέφεραν επίσης ότι για τα παιδιά με κινητικές δυσκολίες ή χρόνιες ασθένειες, η διαδικτυακή διδασκαλία ήταν μια θετική εμπειρία, καθώς ήταν πολύ πιο εύκολη η πρόσβαση στα μαθήματα. Ένας δάσκαλος από το Ηνωμένο Βασίλειο διαπίστωσε ότι οι μαθητές με ειδικές ανάγκες σημείωναν καλύτερη πρόοδο κατά τη διάρκεια της διαδικτυακής διδασκαλίας, λόγω της μικρότερης απόσπασης της προσοχής. Στη Γερμανία, οι εκπαιδευτικοί διαπίστωσαν ομοίως ότι οι μαθητές με ειδικές ανάγκες αισθάνονταν πιο ασφαλείς στο σπίτι και συμμετείχαν περισσότερο απ' ό,τι στις offline τάξεις.

Ωστόσο, οι καθηγητές φυσικών μαθημάτων και μαθημάτων που βασίζονται σε επιδόσεις διαπίστωσαν ότι οι διαδικτυακές τάξεις μπορεί να αποσπούν περισσότερο την προσοχή των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Ήταν σημαντικό να γίνουν οι συνεδρίες διασκεδαστικές και ενδιαφέρουσες και να συμπεριληφθούν οι μαθητές με ειδικές ανάγκες λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητές τους. Για παράδειγμα, ένας εκπαιδευτικός ετοίμασε οπτικές κάρτες οδηγίων για μαθητές με απώλεια ακοής και χρησιμοποίησε σύντομες και σαφείς προφορικές οδηγίες για μαθητές με προβλήματα όρασης. Για τα μαθήματα που βασίζονται στις επιδόσεις, η προετοιμασία βίντεο για την επεξήγηση πολύπλοκων εργασιών ήταν επωφελής, ώστε οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες να μπορούν να τις παρακολουθούν βήμα προς βήμα με το δικό τους ρυθμό. Όπου ήταν απαραίτητο, το υλικό μπορούσε επίσης να αποστέλλεται στους μαθητές αντί να προβάλλεται μόνο στη διαδικτυακή συνεδρία.

Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούσαν επίσης τα ονόματα των μαθητών για να εξατομικεύσουν την επικοινωνία. Η θετική ανατροφοδότηση ήταν απαραίτητη. Οι μαθητές με ΕΕΑ χρειάζονταν μερικές φορές πρόσθετη υποστήριξη για να παραμείνουν σε επαφή. Ενδεχομένως, θα μπορούσαν να έχουν επιπλέον διαδικτυακές συναντήσεις με έναν ειδικό μέντορα ή βοηθό διδασκαλίας (πέραν π.χ. των τακτικών τηλεφωνικών κλήσεων για κάθε μαθητή της τάξης, όπως αναφέρθηκε στο παραπάνω θέμα). Οι εκπαιδευτικοί θα μπορούσαν επίσης να αφιερώσουν χρόνο για να κάνουν "διασκεδαστικές" δραστηριότητες, όπως να παίζουν μαζί παιχνίδια ή να διαβάζουν ιστορίες, αντί να επικεντρώνονται καθαρά στο διδακτικό υλικό, αν αισθάνονταν ότι οι μαθητές με ΕΕΑ αποθαρρύνονταν ή αποσυντονίζονταν. Θεωρείται επίσης σημαντικό να μην ασκείται πίεση στους μαθητές, π.χ. να γίνεται σεβαστό αν δεν επιθυμούν να μιλήσουν διαδικτυακά.

Η διαδικτυακή διδασκαλία επέτρεψε στους εκπαιδευτικούς να χρησιμοποιήσουν την τεχνολογία με δημιουργικό τρόπο. Οι μαθητές με δυσκολίες στη διαδικασία επεξεργασίας μερικές φορές δυσκολεύονταν όταν δεν μπορούσαν να κάνουν στους φίλους τους μια γρήγορη ερώτηση ή χωρίς να υπάρχουν μη λεκτικές ενδείξεις. Χρησιμοποιώντας ιδιωτικές διαδικτυακές αίθουσες συνομιλίας σε εργαλεία όπως το Teams και το WebEx, οι εκπαιδευτικοί μπορούσαν να παρέχουν επιπλέον πληροφορίες στους μαθητές τους με ΕΕΑ, αν αυτό ήταν απαραίτητο.

Εάν οι μαθητές είχαν πιο σύνθετες ανάγκες, καλούνταν στο σχολείο και συμμετείχαν στις διαδικτυακές τάξεις με την βοήθεια ενός ενήλικα στην αίθουσα, ο οποίος μπορούσε να τους υποστηρίξει. Διαφορετικά, οι βοηθοί διδασκαλίας εντάσσονταν στις διαδικτυακές συνεδρίες για να παρέχουν πρόσθετη υποστήριξη και προτροπή στους μαθητές.

Οι Γερμανοί καθηγητές δήλωσαν ότι ήταν ευκολότερο να βοηθήσουν άμεσα τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες δημιουργώντας ξεχωριστές συνεδρίες, προκειμένου να εξηγήσουν τις εργασίες ή να παράσχουν άλλη ατομική υποστήριξη χωρίς να ενοχλούν τους άλλους μαθητές, ενώ αυτοί εργάζονταν πάνω στα καθήκοντα τους. Το να μην χρειάζεται να εγκαταλείψουν φυσικά την κύρια αίθουσα διδασκαλίας ενώ παρέχουν ατομική υποστήριξη στους μαθητές ήταν ένα τεράστιο πλεονέκτημα για τους εκπαιδευτικούς.

Όπως ανέφεραν οι εκπαιδευτικοί στη Ρουμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, η συμμετοχή των γονέων στα διαδικτυακά μαθήματα των παιδιών τους ήταν σημαντική. Οι γονείς δήλωσαν επίσης ότι επωφελήθηκαν από αυτό, καθώς γνώρισαν καλύτερα τα παιδιά τους.

Οι Έλληνες εκπαιδευτικοί επισήμαναν ένα πιθανό μειονέκτημα της διαδικτυακής διδασκαλίας: τη χαμένη ευκαιρία για τους μαθητές με ειδικές ανάγκες να γίνουν αποδεκτοί από τους συμμαθητές τους στο περιβάλλον της τάξης.

Ένα ακόμη μειονέκτημα που σημείωσαν οι Γερμανοί εκπαιδευτικοί ήταν ότι μπορεί να είναι πιο δύσκολο να παρατηρηθεί πότε οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες άρχισαν να παρουσιάζουν δυσκολίες.

3.5 Ζητήματα προστασίας Προσωπικών Δεδομένων και Απορρήτου κατά την διαδικτυακή μάθηση

Βέλτιστες Πρακτικές:

- Αφαιρέστε προσωπικά στοιχεία, όπως φωτογραφίες, από το φόντο σας πριν από τη διδασκαλία.
- Λάβετε τη συγκατάθεση των μαθητών και των γονέων τους πριν από την καταγραφή των διαδικτυακών μαθημάτων.
- Ξεκαθαρίστε εάν απαιτείται η λήψη συγκατάθεσης μεμονωμένα από κάθε εκπαιδευτικό ή εάν αυτό γίνεται κεντρικά από το σχολείο.
- Δώστε στους μαθητές και τους γονείς συμβουλές για το πώς να προστατεύουν την ιδιωτική τους ζωή στο διαδίκτυο.

Κανένας από τους συμμετέχοντες δεν είχε λάβει επίσημη εκπαίδευση σε θέματα προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων πριν από την έναρξη της διδασκαλίας online. Στην Κύπρο, οι εκπαιδευτικοί αντιλήφθηκαν τα προβλήματα αφού οι γονείς εξέφρασαν την ανησυχία τους για το γεγονός ότι οι μαθητές είχαν τις κάμερες τους ανοιχτές. Αυτό κατέληξε στο να δηλώσει το Υπουργείο Παιδείας ότι οι μαθητές θα πρέπει να κρατούν τις κάμερες τους κλειστές κατά τη διάρκεια της διαδικτυακής διδασκαλίας, για να αποφεύγονται πιθανά ζητήματα που σχετίζονται με την ιδιωτικότητα. Στην Ελλάδα, οι εκπαιδευτικοί έπρεπε να κάνουν μεγάλη έρευνα για να μάθουν τι πρέπει να κάνουν οι ίδιοι και οι μαθητές για να προστατεύσουν την ιδιωτική τους ζωή. Οι Γερμανοί καθηγητές έπρεπε να βρουν μόνοι τους μαθήματα σχετικά με το θέμα, και μερικές φορές κατέληξαν να τα πληρώνουν οι ίδιοι.

Αντίστοιχα, οι Γερμανοί εκπαιδευτικοί διαπίστωσαν ότι η εύρεση συγκεκριμένων εργαλείων διαδικτυακής διδασκαλίας ήταν πολύ χρονοβόρα υπόθεση καθώς έπρεπε να εξετάσουν κάθε ένα που σχεδίαζαν να χρησιμοποιήσουν ως προς την ασφάλεια των δεδομένων. Σημείωσαν ότι πολλά εργαλεία που είναι εύκολα προσβάσιμα και δωρεάν στη χρήση, παρουσιάζουν επίσης σημαντικά ζητήματα προστασίας της ιδιωτικής ζωής και θέματα κρυπτογράφησης και, ως εκ τούτου, δεν είναι καθόλου κατάλληλα για το εκπαιδευτικό πλαίσιο. Αποτελούσε εμπόδιο για τους εκπαιδευτικούς το γεγονός ότι έπρεπε να ενημερώνουν τους γονείς για κάθε εργαλείο που χρησιμοποιούσαν και να κερδίζουν τη συγκατάθεσή τους.

Τα περισσότερα ζητήματα που σχετίζονται με την προστασία της ιδιωτικής ζωής προέκυψαν εξαιτίας του γεγονότος ότι η διδασκαλία και η μάθηση γίνονταν από προσωπικό χώρο. Για παράδειγμα, οι εκπαιδευτικοί έπρεπε να είναι προσεκτικοί ώστε να μην προβάλλουν προσωπικά αντικείμενα όπως φωτογραφίες στο φόντο της κάμεράς τους κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας. Οι μαθητές μπορεί να είχαν θέματα όπως μια οικογενειακή διαφωνία που συνέβαινε πίσω τους κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, δόθηκαν στους μαθητές πληροφορίες σχετικά με την προστασία των προσωπικών τους πληροφοριών στο διαδίκτυο, οι οποίες θεωρήθηκαν πολύτιμες. Στη Ρουμανία, σε μεταγενέστερο στάδιο οι εκπαιδευτικοί είχαν πρόσβαση σε διαδικτυακές πλατφόρμες που αναπτύχθηκαν ειδικά κατά την έναρξη του πρώτου lockdown, για την ασφάλεια στο διαδίκτυο κατά τη διάρκεια των μαθημάτων.

Σε όλες τις χώρες εταίρους ζητήθηκε συγκατάθεση για την καταγραφή των διαδικτυακών μαθημάτων, είτε κεντρικά από το σχολείο, είτε από τους εκπαιδευτικούς. Καμία μαγνητοσκόπηση δεν κοινοποιήθηκε χωρίς την άδεια των μαθητών ή/και των γονέων.

4. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΧΑΡΑΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ίσως χρειαστεί να εξετάσετε μέτρα για την καταπολέμηση τεχνικών ζητημάτων, όπως η έλλειψη πρόσβασης στο διαδίκτυο στο σπίτι ή η έλλειψη εξοπλισμού - αυτό μπορεί να απαιτεί χρηματοδότηση σε περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο, ιδίως στην περίπτωση της πρόσβασης π.χ. φορητούς υπολογιστές ή tablet.

Εάν η πρόσληψη είναι μειωμένη στα μαθήματα που βασίζονται στη φυσική κατάσταση ή στις επιδόσεις (π.χ. γυμναστική, μουσική, θεατρικό παιχνίδι), ίσως μπορέσετε να αντιστρέψετε την τάση επενδύοντας περισσότερο χρόνο, προσπάθεια και προώθηση στα μαθήματα αυτά μέχρι να ομαλοποιηθεί ο αριθμός των μαθητών.

Κάθε σχολείο θα πρέπει να έχει μια πολιτική ηλεκτρονικής διδασκαλίας, η οποία να κοινοποιείται στους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές και τους γονείς. Αυτή θα πρέπει να καθορίζει τις προσδοκίες για τη συμπεριφορά κατά τη διάρκεια των διαδικτυακών μαθημάτων και να είναι σαφής σχετικά με τους νέους κανόνες που αφορούν αποκλειστικά τη διαδικτυακή διδασκαλία και δεν αποτελούν ήδη μέρος της συνήθους συμπεριφοράς στην τάξη.

Σε επίπεδο σχολείου, ενθαρρύνετε την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εκπαιδευτικών σχετικά με χρήσιμα εργαλεία και δραστηριότητες για την εμπλοκή και την παρακίνηση των μαθητών.

Σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, εξασφαλίστε την δημιουργία συστημάτων για την ανταλλαγή των βέλτιστων πρακτικών που έχουν συγκεντρωθεί σε κάθε σχολείο.

Σε περιφερειακό, εθνικό ή σχολικό επίπεδο, δημιουργήστε μαθήματα κατάρτισης ειδικά για την ανταλλαγή δεδομένων και την προστασία της ιδιωτικής ζωής.

Σε περιφερειακό, εθνικό ή σχολικό επίπεδο, δημιουργήστε ξεχωριστά έγγραφα καθοδήγησης για τους μαθητές και τους γονείς, καθώς και για τους εκπαιδευτικούς, σχετικά με τον τρόπο προστασίας της ιδιωτικής τους ζωής κατά τη διάρκεια της διαδικτυακής διδασκαλίας.

Σε περιφερειακό, εθνικό ή σχολικό επίπεδο, αποσαφηνίστε ποιου είδους συγκατάθεση απαιτείται πριν από την καταγραφή ή την κοινή χρήση των διαδικτυακών μαθημάτων και ποιος θα λάβει τη συγκατάθεση (οι εκπαιδευτικοί ή η διοίκηση του σχολείου).